

Notat 7 - Nøgletal om tillæg

Nøgletal for tillægsansøgninger samt den historiske udvikling heri

Vandselskaberne kan søge Vandsektortilsynet om tillæg til deres indtægtsramme, hvis selskaberne får nye aktiviteter, der kan godkendes i henhold til ØR-bekendtgørelsen, *jf. bilag 1*. Ved godkendte tillæg får selskaberne ekstra opkrævningsret hos forbrugerne, idet selskabernes indtægtsramme øges.

Vandselskaber kan søge om tillæg til deres indtægtsramme hvert år. Tillæg er som hovedregel varige, hvilket skal afspejle, at selskabets aktiviteter er varige – fx at vandselskabernes forsyningsområde udvides. Såfremt vandselskabernes omkostninger til den aktivitet, der har udløst et tillæg, nedsættes eller bortfalder, skal vandselskaberne meddele Vandsektortilsynet dette, hvorefter Vandsektortilsynet nedsætter indtægtsrammen.

I 2022 godkendte Vandsektortilsynet tillægsansøgninger for en samlet værdi af godt 290 mio. kr., hvilket svarer til et gennemsnitligt tillæg på knap 310.000 kr., *jf. tabel 1*. Blandt alle tillægsansøgningerne blev 90 pct. godkendt eller delvis godkendt. I 2024 har Vandsektortilsynet modtaget knap 950 tillægsansøgninger.

Tabel 1

Samlede godkendte og delvist godkendte tillæg, 2022

	Samlet godkendt beløb (mio. kr.)	Gns. beløb pr. godkendt ansøgning (kr.)	Andel godkendte ansøgninger (pct.)
Samlede godkendte tillæg	293	307.000	90%
Varige tillæg	259	283.000	91%
Engangstillæg	33	852.000	85%

Anm.: Tabellen er lavet på baggrund af af tillæg givet i 2022. Tillæg givet i 2022 øger indtægtsrammerne fra og med 2023. Tallene er afrundede. Priserne er angivet i 2023-priser.

Kilde: Egen tilvirkning baseret på data for vandselskabernes indberetning til de økonomiske rammer.

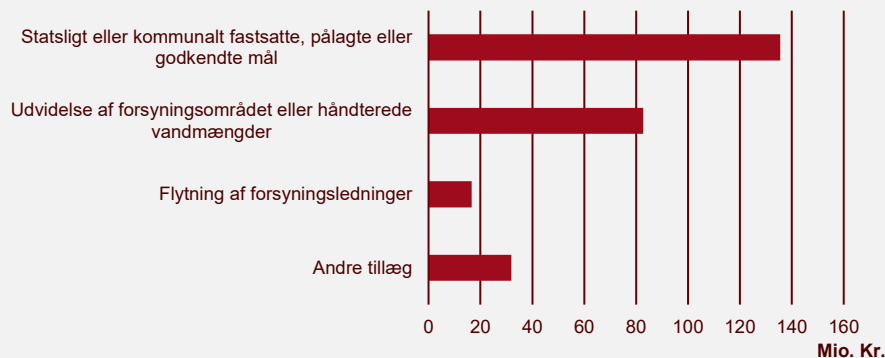
Det bemærkes, at tabellen omfatter både varige tillæg og engangstillæg. De varige tillæg udgør knap 90 pct. og således langt hovedparten af de samlede tillæg. Engangstillæg omfatter blandt andet omkostninger til rådgivning, gebyrer osv. Blandt engangstillæg i 2022 indgår ét tillæg på knap 13 mio. kr., hvilket driver det gennemsnitlige tillæg op. Såfremt dette tillæg ikke inkluderes, er det gennemsnitlige engangstillæg på 522.000 kr., hvilket fortsat er knap dobbelt så højt som det gennemsnitlige varige tillæg.

Vandreguleringsudvalget

Målt på det samlede beløb af tillæg er den største tillægskategori *statslige eller kommunalt fastsatte, pålagte eller godkendte mål*. I 2022 fik vandselskaberne tildelt knap 140 mio. kr. efter denne tillægstype *jf. figur 1*. Denne tillægskategori uddybes i *Bilag 1* og i et selvstændigt notat på et kommende møde.

Figur 1

Samlede godkendte eller delvist godkendte tillæg, 2022

Anm.: Tabellen er lavet på baggrund af udtræk fra sagsbehandling af tillæg. Dette er inklusiv periodevis driftsomkostninger. Andre tillæg omfatter tillæg efter ØR-bekendtgørelsens § 11, stk. 2, 6 og 10, § 13, stk. 2, § 15 og § 33 stk. 6, som er uddybet i bilag 1. Tallene er angivet i 2023-priser. Engangstillæg er inkluderet i tabellen.

Kilde: Egen tilvirkning baseret på data for vandselskabernes indberetning til de økonomiske rammer.

I 2022 blev godt 80 mio. kr. givet i tillæg til vandselskaberne i forbindelse med *udvidelse af forsyningsområdet eller håndterede vandmængder*. En udvidelse af forsyningsområdet kan fx ske ved en udvidelse af det geografiske forsyningsområde, ved byggemodninger, kloakering af ikke-kloakerede områder eller etablering af flere tilslutninger inden for samme forsyningsområde. En udvidelse af selskabernes håndterede vandmængder kan fx ske, når selskaberne leverer mere vand til en virksomhed i forsyningsområdet, eller når selskaberne ekstraordinært har været nødt til at forsyne et andet vandværk med vand.

Selvom summen af tillæg til *flytning af forsyningsledninger* udgjorde den mindste selvstændige kategori målt på samlede beløb af tillæg, var det gennemsnitlige tillæg her større end de to førnævnte tillægskategorier, *jf. tabel 2*. Det indikerer, at det er omkostningsfyldt for vandselskaberne at flytte deres ledningsnet.

Tabel 2

Fordeling af tillægsansøgninger 2022

	Gns. beløb pr. godkendt ansøgning (kr.)	Andel godkendte eller delvist godkendte ansøgninger (pct.)
Statsligt eller kommunalt fastsatte, pålagte eller godkendte mål	337.000	85%
Udvidelse af forsyningsområdet eller håndterede vandmængder	183.000	98%
Flytning af forsyningsledninger	404.000	93%
Andre tillæg	339.000	65%

Anm.: Andel godkendte tillæg er inden for tillægskategorien. Priserne er angivet i 2023-priser. Tillægsansøgninger i forbindelse med fusioner mellem selskaber er ikke medtaget. Andre tillæg omfatter tillæg efter ØR-bekendtgørelsens § 11, stk. 2, 6 og 10, § 13, stk. 2, § 15 og § 33 stk. 6, som er uddybet i bilag 1. I kategorien *Andre tillæg* er der fjernet ét tillæg efter § 15, idet beløbets størrelse på godt 15 mio. kr. skabte et misvisende billede af kategoriens gennemsnitlige størrelse. Engangstillæg er inkluderet i tabellen.

Kilde: Egen tilvirkning baseret på data for vandselskabernes indberetning til de økonomiske rammer.

Stort set alle tillægsansøgninger i forbindelse med udvidelse af forsyningsområdet eller udvidelse af håndterede vandmængder bliver godkendt, *jf. tabel 2*. Sagsbehandlingen i disse tillæg består primært af at sikre tilstrækkelig dokumentation. Ligeledes bliver majoriteten af tillægsansøgninger i forbindelse med flytning af forsyningsledninger godkendt, idet vandselskabernes dokumentation er simpel. Vandselskaberne skal blot dokumentere, at de er blevet pålagt at flytte deres ledninger.

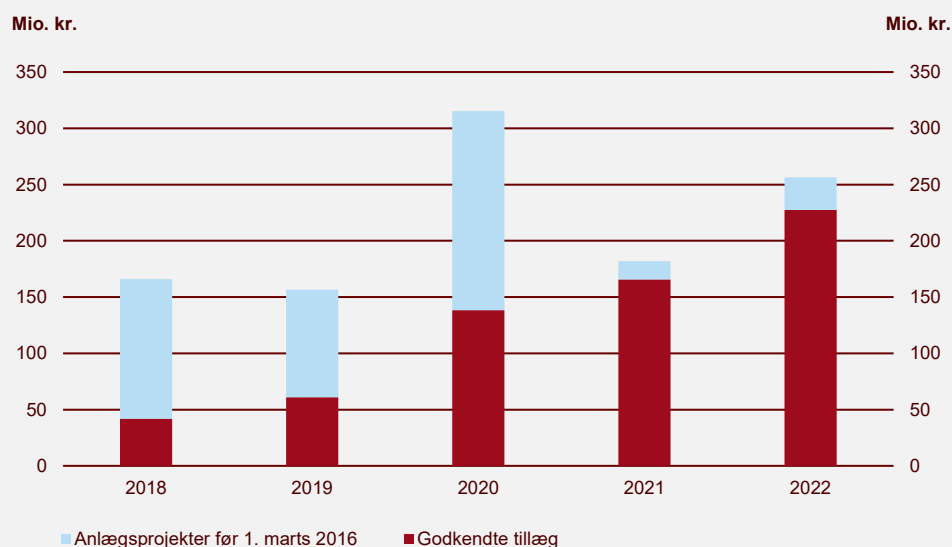
Omvendt bliver kun 85 pct. af tillæg til statsligt eller kommunale mål godkendt, hvilket blandt andet afspejler, at sagsbehandlingen indeholder flere elementer. Det skyldes blandt andet, at der er vide rammer for, hvilke mål kommunerne kan stille. Dette udfoldes yderligere i et selvstændigt notat til et senere møde.

De godkendte tillæg – udover tillæg til anlægsprojekter før 1. marts 2016 – stiger i perioden 2018-2022, *jf. figur 2*.¹ Tillæg til anlægsprojekter før 1. marts 2016 er størst i 2020. Disse tillæg udgør imidlertid en overgangsordning og gives derfor i mindre omfang efter 2020.

¹ 1. marts 2016-anlægsprojekter er en overgangsordning fra det tidligere prisloftregulerings-system til de nuværende indtægtsrammer. Muligheden sikrer, at anlægsprojekter, der alt andet lige har opnået tillæg ifølge det tidligere system, også opnår tillæg efter indførslen af den nuværende regulering.

Figur 2

Historisk udvikling i nye godkendte varige tillæg

Anm.: Tillægsansøgninger i forbindelse med fusioner mellem selskaber eller med *Periodevise driftsomkostninger*, jf. § 13, stk. 2, er ikke medtaget. I 2023-priser. Engangstillæg er ikke medtaget i figuren. Engangstillæg udgør tilsammen godt 35 mio. i 2022.

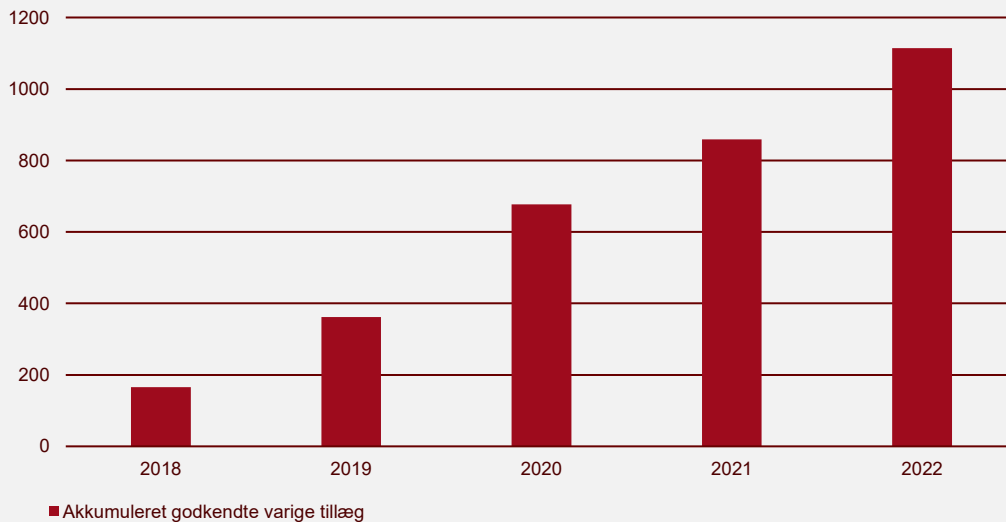
Kilde: Egen tilvirkning baseret på data for vandselskabernes indberetning til de økonomiske rammer.

Siden 2018 har vandsektortilsynet godkendt nye varige tillæg for 1,1 mia. kr., *jf. figur 3*. Det indebærer, at vandselskaberne i denne periode har haft mulighed for at meropkræve en indtægt herfor.

Figur 3

Akkumulerede nye varige tillæg siden 2018

Mio. Kr.

Anm.: Tallene er angivet i 2023-priser. Se i øvrigt anmærkningstekst til figur 2.

Kilde: Egen tilvirkning baseret på data for vandselskabernes indberetning til de økonomiske rammer.

Det bemærkes, at selskaberne er forpligtet til at indberette reduktioner eller bortfald af omkostninger knyttet til et tillæg. Tillægget vil da blive reduceret tilsvarende. I perioden 2018-2023 er der indberettet 19 bortfald, hvormed tillæggene samlet set er reduceret med knap 25 mio. kr.

Tillæggenes omkostningsfordeling

Samlet set udgør driftsomkostninger den største del af vandselskabernes tillæg i 2022, *jf. tabel 3*. De samlede tillæg til spildevandsselskaber er større end til drikkevandsselskaber. Det skal ses i sammenhæng med, at spildevandsselskaberne samlet set har større indtægtsrammer end drikkevandsselskaberne, hvorfor spildevandsselskaberne både modtager flere og større tillæg end drikkevandsselskaberne.

Tabel 3

Fordeling af tillæg på omkostninger, 2022

	Driftsomkostninger		Finansielle omkostninger		Anlægsomkostninger	
	Mio. kr.	Pct.	Mio. kr.	Pct.	Mio. kr.	Pct.
Samlet	115,4	39,7%	65,8	22,7%	109,1	37,6%
Drikkevandsselskaber	30,8	41,0%	13,1	17,3%	31,4	41,7%
Spildevandsselskaber	84,5	39,4%	52,7	24,6%	77,7	36,1%

Anm.: Tallene er angivet i 2023-priser. Tillægsansøgninger i forbindelse med fusioner mellem selskaber er ikke medtaget. Engangstillæg er inkluderet i tabellen.

Kilde: Egen tilvirkning baseret på data for vandselskabernes indberetning til de økonomiske rammer.

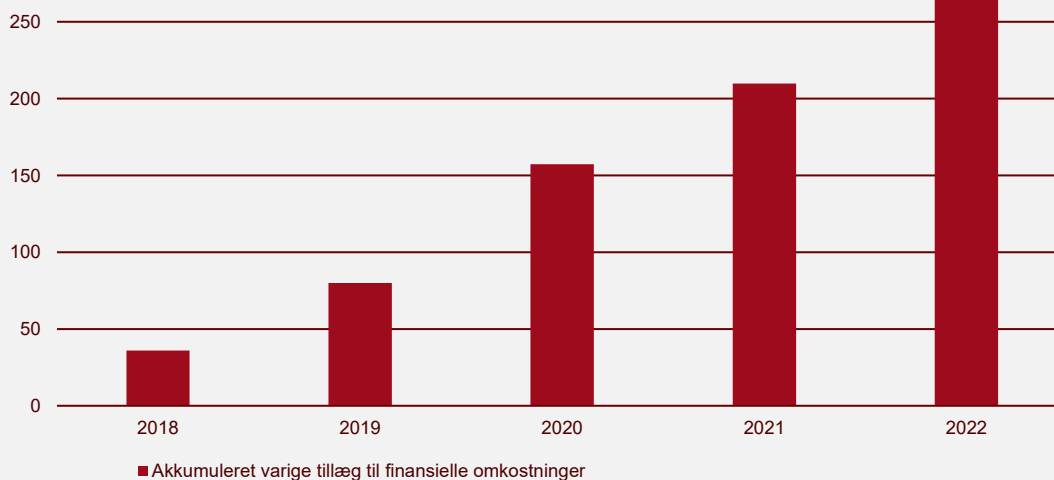
Spildevandsselskaber har særligt store investeringer til renseanlæg og ledningsnet, *jf. notat 2.1 om nøgletal*. Derfor modtager spildevandsselskaberne også samlet set mere i tillæg til drifts- og anlægsomkostninger end drikkevandsselskaberne. Ydermere er spildevandsselskabernes tillæg til finansielle omkostninger også væsentlig højere end drikkevandsselskabernes tillæg til finansielle omkostninger.

I 2022 udgør de akkumulerede tillæg til finansielle omkostninger 275 mio. kr. svarende til 24 pct. af de samlede akkumulerede tillæg.

Figur 4

Akkumulerede varige tillæg på baggrund af finansielle omkostninger, 2018-2022

Mio. Kr.

Anm.: Tillægsansøgninger i forbindelse med fusioner mellem selskaber eller med *Periodevise driftsomkostninger*, jf. § 13. stk. 2, er ikke medtaget. I 2023-priser. Engangstillæg er ikke medtaget i figuren.

Kilde: Egen tilvirkning baseret på data for vandselskabernes indberetning til de økonomiske rammer.

Bilag 1

Boks 1

Definition af tillæg

Et tillæg medfører en forøgelse af vandselskabernes indtægtsramme, hvormed selskaberne får en ekstra opkrævningsret. Når selskaberne søger om et tillæg, skal det være opdelt i drifts-, anlægs- og finansielle omkostninger. Tillæg til driftsomkostninger bliver opgjort som selskabernes faktisk afholdte omkostninger til drift i det forudgående kalenderår. Tillæg til anlægsomkostninger bliver opgjort som de årlige lineære afskrivninger af gennemførte investeringer baseret på de standardlevetider, der fremgår af pris- og levetidskataloget. Tillæg til finansielle omkostninger omfatter de afholdte finansielle omkostninger, der er direkte tilknyttet investeringerne. Tillæggets opdeling uddybes i et notat på et senere møde.

Tillægstyper

Selskaberne har mulighed for at søge tillæg efter de ni nedenstående bestemmelser:

- *Statsligt eller kommunalt fastsatte, pålagte eller godkendte mål (§ 11, stk. 1)*
Målene skal ligge uden for selskabets ordinære drift og inden for selskabets hovedvirksomhed (det vil sige indenfor områderne miljø, sundhed, energieffektivitet, klimainsatser, forsyningssikkerhed eller service). Desuden skal omkostningerne hertil overstige 1 pct. af selskabets indtægtsramme for det pågældende år eller 500.000 kr. inden for et kalenderår
- *Klimatilpasningsprojekter og andre projekter efter omkostningsbekendtgørelsen (§ 11, stk. 2)*
For at få tillæg til et klimatilpasningsprojekt eller et andet projekt omfattet af omkostningsbekendtgørelsen skal projektet både opfylde betingelser i omkostningsbekendtgørelsen og betingelser i ØR-bekendtgørelsen. Klimatilpasningsprojekter kan også behandles efter § 11 stk. 1 og § 11 stk. 6 som del af en overgangsordning.
- *Flytning af forsyningsledninger (§ 11, stk. 3)*
Det skal have været nødvendigt at flytte ledningerne for at opnå tillæg til de konkrete omkostninger, der følger heraf.
- *Udvidelse af forsyningsområdet eller håndterede vandmængder (§ 11, stk. 5)*
Selskabet skal dokumentere, at der er sket en udvidelse af forsyningsområder eller håndterede vandmængder, som har medført en direkte forøgelse af selskabets årlige drifts- eller anlægsomkostninger.
- *Omkostninger til medfinansieringsprojekter efter de tidligere gældende regler (§ 11, stk. 6)*
Betingelser i medfinansieringsbekendtgørelsen skal være opfyldt
Tillægstypen omhandler klimatilpasningsprojekter i en overgangsordning.
- *Supplerende investeringstillæg (§ 11, stk. 7)*
Vandselskaberne kan få tillæg, hvis deres likviditet ikke er tilstrækkelig til at finansiere afdrag og renter på lån til investeringer og visse andre udgifter.
- *Tilbagebetaling af vejbidrag (§ 11, stk. 10)*
Spildevandsselskaberne kan modtage tillæg, såfremt de er retligt forpligtede til at tilbagebetale kommunerne. Selskaberne skal selv foretage en faglig vurdering af, om kommunens tilbagesøgningskrav er berettiget, herunder om der er indtrådt forældelse.
Kommunerne skal årligt betale et såkaldt vejbidrag til spildevandsselskabet som betaling for, at regnvand fra kommunale veje og private fællesveje afløses til spildevandsselskabernes kloakanlæg. Kommunen kan rette krav om tilbagebetaling af vejbidrag mod selskaberne.
- *Periodevise driftsomkostninger (§ 13, stk. 2)*
Vandselskabet skal dokumentere at have periodevise driftsomkostninger, som ikke allerede er medregnet i de økonomiske rammer.
Periodevise driftsomkostninger er driftsomkostninger, der kun skal afholdes fx hvert 10. år. Det omfatter fx driftsomkostninger til oprensning af slam- eller regnvandsbede.
- *Justering af den økonomiske ramme (§ 15)*
§ 15 er en opsamlingsbestemmelse, hvorfor selskabernes aktivitet ikke må falde inden for de i ØR-bekendtgørelsens §§ 11-14 nævnte tilfælde for, at selskabet kan opnå tillæg efter denne bestemmelse. Selskabets aktiviteter eller omkostninger, skal have ændret sig væsentligt.
Bestemmelsen er blandt andet brugt i forbindelse med væsentlige ændringer i elpriserne.
- *Nødvendige udgifter til vandindvinding (§ 33)*
Selskabet skal have ansøgt om tilladelse til vandindvindingen inden den 1. marts 2016, og have modtaget tilladelsen efter den 1. marts 2016.